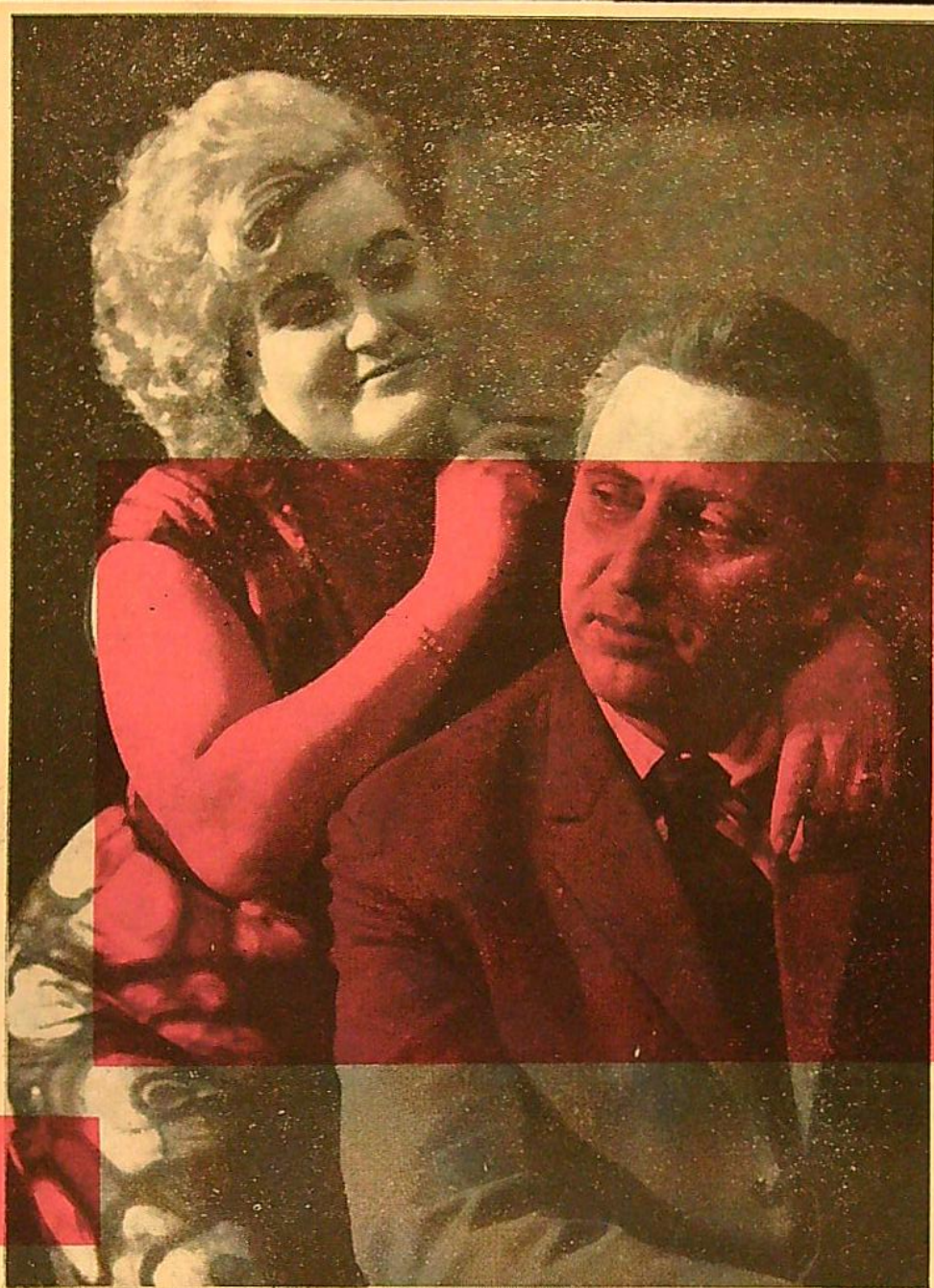

37. JIRÁSKŮV HRONOV

Třikrát jednoaktovka

Dostí opomíjený dramatický útvar, jakým bezesporu jednoaktovka je, má své místo na divadelním jevišti. Absence aktovek měla — podle tvrzení jednoho profesionálního dramaturga — důvody v tom, že divák, který si jednou zaplatí, chce vidět celý kus. A přece kolik báječných hereckých i režisérských příležitostí skýtá nejedna jednoaktovka.

Včera se tedy aktovka vrátila i na amatérské jeviště a hned třikrát. Skladba večera poskytuje široký průhled do možnosti a oblastí, které aktové hry zachycovaly. Od staré české, středověké barokní hry, přes světovou dramaturgiu A. P. Čechova, po soudobé vyjádření absurdity lidské malichernosti, nezájmu a lhostejnosti, v díle E. Ionesca.

Všechny tři typy aktovek jsou svým uvedením velice současné: v opětovném návratu pašijových her a lidových her tohoto typu na naše jeviště, v příklonu k ruské dramatu v roce 50. výročí VŘSR a nejsoučasnější chuti vyjádřit svět prostřednictvím autorů Ionescova typu.

To všechno jsou dramaturgické důvody, které vedly režiséry k přístupu k předloze, a konečně i organizátory, aby v průběhu letošního Hronova dali příležitost i ukázce tohoto způsobu práce.

Pokračování na str. 2.

18. srpna

Půte

Při posuzování představení bratislavského divadélka Ůsměv nutno vycházet jednak ze scénáře, jednak z režijní koncepce Ewy Broganylové (jejíž jméno bohužel vypadá z programové brožury). Barokní hra o Janu Nepomuckém, obohacená o sedlácké interludium a lidovou píseň jarmarečnického charakteru o víně, byly spojeny přítomností malého davu diváků v jediný celek, jakéhosi divadla na divadle.

Scénaristický záměr režiséry a autorky pásma pak sledoval ještě jeden plán: na počátku přichází lid, zfanatizovaný do náboženského trřštění, aby v závěru předvedeným divadlem vrhl představitelé šlechtu i klérus a vzbouřil se.

V lecčems velmi důsledná, poučená a inteligentní práce s mladými herci vede představení v jednotlici rovině. V případě hry o Janu Nepomuckém je stylizována do sošných, barokních postav, kdy lze sledovat značnou měrou kulturu pohybu i řeči. V mezihře sedláků se to již daří méně, protože jde o jistou stylizaci jevištního neumění, která by si asi vyžádala herců větší zkušenosti a jistoty.

Nejméně pak vychází záměr režiséry v případě přihlížejícího lidu, který v protikladu k hercům — „profesionálům“, hrajícím o králi Václavovi a královně Johance i k hercům tzv. „lidovým“ by pravděpodobně měli zachovat určitou realitu. Tím by se asi podařilo vnést do představení více napětí a dramaticitnosti. Pak by spíše vyzněl i záměr a závěr představení, které od chvíle, kdy divák pochopí inscenační principy, ztrácí na rytmu a stává se monotónním.

Lze tedy v souhrnu k tomuto sympatickému snažení říci, že estetické hodnoty inscenace jsou evidentní, méně však již idea hry, ač o výklad, záměru by mělo jít především.

Medvěď

Režisér Vajdička není na Hronově nováčkem. Odvědl zde již Masopustní hry a loňskou Mandragoru. Právem byl tedy očekáván jeho výklad a způsobení Cechova. Odvaha, s níž přistupoval k aktovcům, která do širokého povědomí diváků vešla z televizní podoby s Janem Werichem, zasluhuje uznání. I za to, že místo robustního ruského statkáře staví na scénu mladého člověka, temperamentního, jehož herecké jednání může diváka přesvědčit o stáří a charakteru hrdiny. Rozehrává jiskřivý herecký duet dvou hlavních hrdinů příběhu. Oproti minulým režimům nevychází režisér z pohybu a aranžování, ale staví představení na herci, jeho fyzickým jednáním a síle dialogu.

Možná se může objevit námitka v některých jednotlivostech výpravy a kostymování. Domníváme se, že o to režisérovi vůbec nešlo, nebyli-li to dokonce jeho záměr.

Kdybychom chtěli po příjemném zážitku z představení najít ještě cosi navíc, co by bylo možno postrádat, pak jakousi drobnou nedůslednost v dovedení režijního záměru až do konce. Od počáteční hry rukou v křesle obráceném zády k obecenstvu, se pak již tento prvek, uvádějící styl představení, nezopakuje, ačkoliv právě závěr (zhasnutí svíčky) k tomu dával příležitost, aby byla důsledně zachována jednotna stylu. Zdá se však, že tato maličkost nijak neoslabinuje věčné divácké a se značným ohlasem přijaté představení souboru, jehož nesporný vývoj vpřed lze poslední léta sledovat zcela zřetelně.

Třštění ve dvou

Dalším příspěvkem do diskuse o inscenování soudobé hry světového repertoáru absurdní dramatiky bylo uvedený Ionescová Třštění ve dvou. Je to jedna z nejvíce jasných autorových her, o neschopnosti lidské komunikace jednak ve vzájemném vztahu, jednak ke světu kolem. V ostrém protikladu tady stojí absurdně banální spor dvou lidí, kteří po osmnáct let manželství či alespoň soužití, jsou schopni se přit o věci tak nicotné, jakým je problém želva kontra hlemýžď, jímž hra začíná, aby nikdy vlastně neskončila, protože se v bludném kruhu vrací do výchozích pozic, ačkoliv se světem venku se stalo cosi podstatného, prošla jím válka, možná revoluce, kde si se opravuje, ale dva hrdinové nejsou schopni najít dorozumívající prostředky.

V lecčems se podobá Smočkovi Bludišti. Na spoustě vtipnosti, veselí a nesmyslnosti je budován autorův záměr šokovat, nechat diváka přimrazeného hrůzou, která ze hry číší.

Budějoviči jdou důsledně ve svém divadelním vývoji za tímto druhem dramatiky a jeho výkladem (Starosta, Zahradník slavnost). Na velmi vtipně řešené scéně, podtrhující nesmyslnost života obou obyvatel pokoje, na jednání hlavního hrdiny, jehož suverénní herectví však může leckdy doháněním i rozehráváním situací přivádět do rozpaků partnera, se rozvíjí Ionescov příběh ne vždy zcela v intencích autora. Do určité situace, která se odehrává kdesi mimo scénu, tedy venku, odkud slyšíme jenom zvuky, se najednou v absurdní situaci objevuje cizorodý prvek symbolizmu rukou a velice reálně vyvedeného káta. Na rozdíl od situace války nebo revoluce, zkrátka světa, která je komentována jen náznamově, se o popravách gilotinou mluví konkrétně a ilustrace přítomnosti káta je Ionescové dramatické cizí. Podobné lze uvažovat i o pojetí vojáka, hledajícího Jeanettu, který tvoří protiklad dvojici absolutně neschopné do rozumu a dvojici sousedů, kteří nad spoustu a zkázou bytu a světa hovoří zase jen o svých problémech — zážitcích z dovolené u moře. Snad měl být voják jediným skutečně lidským typem, aby o to více vynikal nesmyslný svět, předvážený v té chvíli čtyřmi hrdiny na scéně.

Nelze však požadovat absolutní výklad Ionesca. Je jisté řada pohledů i výkladů. Budějoviči ukázali svůj. V cílevědomé cestě za objevitelským divadlem je to účtyhodná práce, která musí mít svá úskalí.

(Z diskuse poroty vybral a zapsal -Bi-)

HRONOVSKÝ ZÁPISNÍK

Včera odpoledne přijel do Hronova režisér a filmový herec Václav Lohrský. Zúčastnil se schůzky novinářů se zahraničními delegáty a večer představení jednoaktovky. Doufáme, že se mu představení líbilo.

Dalším hostem 37. JH je známý režisér F. Štěpánek.

Hronovský festival se pomalu blíží ke konci. Máme před sebou už jenom dvě divadelní představení. Zítra se už budeme loučit — ochotníci v divadle, klubech, ve Slavii, a novinaři se sejdou na své poslední schůzce s pořadateli a představiteli MěstNV v sobotu 19. srpna ve 14 hod. v zadní místnosti hotelu Sokol.

Zpravodaj 37. Jiráskova Hronova vyjde ještě dvakrát. V sobotu odpoledne jako normálně, a poslední číslo si budou moci účastníci zakoupit po večerním představení se zprávou o vítězi letošního 37. Jiráskova Hronova. Pokud odjedete dříve, nezapomeňte si objednat poslední číslo Zpravodaje v distribuční kanceláři (v přízemí učňovského učiliště).

Opravujeme: Autorem fotografií z inscenace Půti byl člen bratislavského souboru Dušan Slezák.

Omlouváme se autorovi i čtenářům.

Ach, ta vůně domova

Desítky, ba stovky stejných návštěvníků jezdívá každého srpna do Hronova, aby se tu sešli, podiskutovali, o divadle, umění a neumění (což jsou jen dvě strany téže mince) a aby se nadychovali té specifické neopakovatelné vůně, kterou má ochotnický vrcholný domov. Cizinci nám tohle všechno závidí. Někteří i proto, že jim není dopřáno rozumět jazyku a vidí jen skupiny horlivě diskutujících, aniž mají možnost pochopit, že třeba v té jediné (a jinde rovněž neopakovatelné) chvíli se právě diskutuje o způsobu morální a lidské likvidace někoho, jehož jméno se objevuje v hronovských tiskovinách spojeno s nějakou funkcí.

Člověk by řekl, že každizký soubor, který do Hronova přijde, jede s čistým srdcem a vůlí ukázat co umí, čemu se naučil a čím se chce po divadelnicku vyjádřit. Hovoří-li si lidmi ze souborů, vždycky je tomu tak. Většina jich je poučená prací a zná potřeby z úspěšného představení i trpkost, když to nevýjde. Je však Hronov takový zakladatel, aby tu všechno vyšlo? Nebo se může tak stát z mnoha příčin i tou druhou stranou téže problematiky, tedy Damoklovým mečem, jehož tenká nit se může každou chvíli přetrhnout a která ovlivní výsledek představení?

Zvykli jsme si, nejen tady, v té neopakovatelné atmosféře Hronova, považovat každý díleci úspěch za

Jen poznámka

Tyto řádky budete číst cestou do ZK NÁJ, kde je dnes setkání účastníků 37. JH se členy poroty nebo si je přečtete až bude po všem, až názory budou proneseny, diskuse uzavřena.

V tomto roce se v tisku, rozhlase, na besedách, stále více vyslovovalo slovo amatérský svaz, amatérská organizace. Takové hlasy povstaly z toho důvodu, že organizace našeho amatérského divadla trpí řadou nedostatků, organizačních potíží, za amatéry v řadě případů v okresech rozhodují jiní, v důsledku toho poklesla aktivita mnohých členů i souborů. Jiří Beneš publikoval v krajském deníku Pochodeň tři články, které se zabývaly problematikou amatérské činnosti a možností vytvoření amatérského svazu. Na Benešův článek získala redakce Pochodeň několik odpovědí, jejichž stručný výtah vyšel pak v Amatérské scéně.

Stačí však slovo, myšlenka, návrh a často vzniknou hned ukvapená řešení. Řada zřizovatelů ve Východočeském kraji si vyložila tyto myšlenky po svém — chtěla se okamžitě rozejít se soubory, stejně tak si vyložila tyto myšlenky malá část ochotníků, kteří odmítali spolupracovat s oborovými sekcemi, začali uvádět repertoár, který není ke cti našemu amatérskému divadlu. V kraji však probíhaly v lednu až v únoru úgrobní schůze souborů a celookresní konference. Na těchto konferencích zazněl jednotný hlas, že není možná cesta, aby soubory odešli od svých zřizovatelů (nejen z důvodů finančních) protože by tím amatérské divadlo přestalo respektovat celou organizační strukturu kulturně výchovné práce. Na druhé straně však řada diskusních příspěvků ochotníků na konferencích dokazovala, že amatéři musí především sami řešit otázky další koncepce rozvoje ochotnické práce, aby tato zájmová umělecká činnost nepodléhala běžnému požadku dne, který se někdy přiči zájmu lidí v souborech, aby ochotnické divadlo nebylo nuceno do role supletia jiných organizací apod. Konference ve Východočeském kraji volaly po pravidelném společenském životě nejen v souborech, ale i na celookresní základně.

Myšlenky proslovené na konferencích ve Východočeském kraji měly reálný základ, články Jiřího Beneše v Pochodni byly zde často citovány. Hovoří-li se dnes o nové organizaci a také koncepci amatérského divadla, je to otázka tak vážná, že ukvapená opatření, náhlé zásahy do současného stavu, bez domýšlení, jakou cestu lze nastoupit potom, mohou amatérskému divadlu jen uškodit. Dnešní diskuse chce promíšlet právě tu budoucnost, o to větší je její význam. pp

národní tragédií. Stejně jako když národní hokejové mužstvo neuspěje ve Vídni, musí policie hlídat byt trenéra, když Ludvík Daněk nehodí světový rekord, je mu vyčítáno, že „auto si koupil, ale házet diskem se mu už nechce.“

Nikdo nastupující na jeviště, neví, jak to dopadne. Snad by bylo lépe, kdyby ti na jevišti mohli v hledišti najít pár stovek přátel, kteří se spolu s těmi hrajícími chvějí o výsledek, a ne pár stovek nepřipravených kritiků, kteří se těší na klopyntí, aby na něm mohli dokumentovat, že „...u nás to děláme stokrát líp a nejsme tu, tak „kdopak to sem vybral!“ Pak se také stane, že tiskářský šotek si zařadí ve zpravodaji a jméno vynechaného pisatele této úvahy je spojováno s méně úspěšným představením, spolodopovědností za dříve napsanou chválu a jeho odvoláním z redakce. Proč? Ze se sedmnáctiletým nevyvedlým představením, ale nikdo neupřel jejich režisérovi nápaditost a invenci? Ze tihle mladí, kteří někde ztratili chuť do hry, ji mohli ztratit i o přestávce mezi oběma představeními, kdy jim bylo řečeno, aby „to zaballili“, sedli do autobusu a jeli domů, protože jsou ostudou Hronova“?

Měli bychom znát i to, co předchází představení. Víme, že divák chce to své a málo se stará v jaké náladě herci odvádějí svou práci. A ona to práce vždycky je, proto-

2492 sehraných představení má na svém kontě nymburský divadelní odbor Hálek při KDS Nymburk, který v letošním roce slaví 107 let svého trvání. Kdyby existoval almanach Jiráskových Hronovů, název tohoto souboru by se v něm objevil mnohokrát — naposledy souboru by se v něm objevil mnohokrát — naposledy před dvaceti sedmi lety. Letos tedy přijíždí opět, aby se zúčastnil klání amatérů — divadelníků. Jejich úspěch v okresních a mezikrajských přehlídkách byl velmi těžce vydobyt. Hodinami zkoušek po domácnostech, (Nymburští nemají kde připravovat své inscenace — pět let se opravuje divadelní budova) a hodinami, strávenými cestami po okolí, kdy musejí hrát pouze na zájezdech. Pro všechny jejich nesnáze a těžkosti, pro všechnu jejich lásku k divadlu přejeme členům nymburského souboru, aby jejich inscenace hry E. Albeeho Kdo se bojí Virginie Woolfové, kterou hronovským divákům předkládají, byla hodně úspěšná.

že je dělána dobrovolně, ve volném čase, bez nároku na odměnu, spíš s vidinou takového „přijetí“! Tohle není omluva inscenace, rozhodně ne té jediné. Při každé hronovské přehlídce vidíme dobré, prostřední i slabé představení. I na profesionálním jevišti se vyskytují zákonité prohry, které se konstatují a život jde dál.

I po Hronovu půjde život dál, bude se pracovat dál v souborech s většími či menšími výsledky. A za rok se zase sejdou do Jiráskova divadla soubory. Měly by sem jet radostné a s elánem, ne s obavami, že se dostanou na pranyř.

Někdy vyčítáme mladí, že nic nedělá. Když však začne něco skutečně vytvářet a hned napoprve se mu to nepovede, máme právi mu brát chuť a elán, místo přátelského a upřímného pohovoru. To jsou otázky, na něž odpovědět si netroufám, protože se obávám nevyzpytatelnosti novinářských šotků a nevím, jak by odpověď v případě dalšího zmizení mého jména byla vykládána. Snad — snad si najde odpověď laskavý čtenář.

A zavoní-li jeho odpověď letošní vůni domova ochotnické práce, nu... kdo nic nedělá, ani nemůže být kárán. A domů, domů pojedou až po skončení přehlídky.

Jiří Bily

DISKUSE v šesti jazycích

Včera se sešli novináři, přítomní v Hronově, na besedě se zahraničními účastníky festivalu. Zástupci Anglie, Švédska, SSSR, Polska a NDR odpovídali na řadu otázek. Nejzajímavější otázky i odpovědi jsme vybrali i pro dnešní zpravodaj.

PAN HUGH LOVEGROVE odpovídal na řadu dotazů stran souboru, který hrál Dicka Turpina a dále hovořil o divadle mládeže a anglickém divadelním školství. Soubor, který jsme ve středu viděli na jevišti Jiráskova divadla vznikl asi před čtyřmi měsíci. Tři měsíce zkoušeli Dicka Turpina, na Hronově byla druhá a třetí repríza. Členy souboru jsou mladí studenti, většina z nich má malé divadelní zkušenosti, pouze ze školních dětských divadel. (Platí to například o představiteli Dicka Turpina). Zajímavou stránkou je anglické školství, kde se vyučuje předmětu dramatu, v literatuře je věnována pozornost přednesu, fečnictví, schopnosti improvizace, škola také rozvíjí pohybovou přípravu žáků v některých učebních předmětech. Pan Lovegrove je sám profesionální režisér, který se orientuje na výchovu mládeže.

Společnou otázku dostali zástupci všech zemí, aby odpověděli na to co je pro ně na Hronově pohnětné, které inscenace si nejvíce cení, jak se jim jeví dramaturgie letošní přehlídky.

JOLANA WASILEWSKA — Polsko. Nejvíce se jí líbila představení Goldoniho Treperend a Jaryho Krále Ubu. Na festivalu postrádá politickou satiru, která se v Polsku hodně hraje.

N. N. PARUBEC — hovořila o tom, jak poznala, že jazykové zábrany nejsou před hronovským publikem překážkou; to byl dříve jeden z důvodů proč se obávali sovětsí přátelé přijet na zájezd do zahraničí s amatérskou činohrou. Z inscenací se jí nejvíce líbil Vrchlického Soud lásky. V celkové dramaturgii postrádá hry, které by byly současným obrazem našeho života, s jeho klady, nikoliv jen s kritikou jeho negativ.

Hosté z NDR chválili především organizaci a také oni spatřují v letošní přehlídce jistou dramaturgickou jednostrannost, úzké převažující zaměření na absurdní divadlo.

PAN E. H. BERGVIN srovnával Hronovy, kterých byl svědkem v minulých letech. Vidí letos významnou proměnu v nástupu mladé generace, ve snaze o nové formální vyjádření. Hovořil o pevném spojení švédského a československého amatérského divadla. Z našich souborů pokládá za nejlepší soubor brněnských Skřivanů pro jejich poslední inscenace Nušiče, Mrožka i letošního Goldoniho.

Pan H. LOVEGROVE — pronesl nakonec nekompromisní názor, že nesouhlasí, aby se v amatérském divadle soutěžilo tím způsobem jako je tomu v Hronově. Stanovení pořadí by nemělo být hlavním smyslem této přehlídky, která má podle jeho soudu vynikající organizaci a celý pracovní program.

Myšlenky pronesené během jedné hodiny ukazují do různých úhlů pohledu z něhož je možno Hronov hodnotit. Poznávání zahraničních souvislostí je jednou z potřebných injekcí pro současný stav amatérského divadla, které nemůže zůstat v izolaci a žít jen z jakkoliv dobré a významné tradice jednoho festivalu a jedné země.

—pp

DNES

13.00 hodin Rozloučení se soubory z Bratislavy a Českých Budějovic.

JIRÁSKOVO DIVADLO

17.00 a 20.30 hod.

Edward Albee:

KDO SE BOJÍ VIRGINIE WOOLFOVÉ

Divadelní soubor Hálek, Nymburk.

20.00 hodin Vítání souboru z Vyškova.

23.00 hodin Beseda patronů se souborem z Nymburka (malý sál).

ZK MAJ SLÁVIE

14.00 hodin Setkání účastníků 37. JH s ústřední porotou a beseda o problémech ochotnické organizace.

21.00 hodin Společenský večer — taneční zábava.

MALE PÓDIUM U PRAMENŮ

20.30 hodin Promítání cestopisných filmů.

Nejen chlebem, ale i žerty...

Živ jest ochotník. Tuto starou (poněkud dobově upravenou) pravdu jsme si uvědomili, když se k nám donesly události z tajného výletu, kterého se — deště a nepohody nedbajíc, zúčastnilo 150 účastníků hronovského festivalu. U cíle své cesty, kamž dorazili za stálého žertování a veselosti ohromné, na Hvězdě, se shromáždili k manifestační volbě „miss festival 37. JH“, kterou byla po dlouhých a těžkých zkouškách, jimž se musela podrobiti, zvolena Eva Todellus.

Zúčastnění se však i nejděle vážné otázky věnovali. Vydali, aniž by čekali na pokyny nadřazených, návrh zásadních bodů pro novou organizaci ochotnického divadlnictví. Rozehvění a dojetí námi lomcovalo, když jsme četli tak závažné a rozvážné rozhodnutí obce ochotnické:

1. Založit organizaci zásadně nejednotnou, aby se bylo o čem hádat.
2. Souborům v kruhu vítězů přidělit profesionálního režiséra, výtvarníka, několik herců z povolání a zájezdový autobus.
3. Členům ústřední poroty přiznat po pětiletém působení nárok na částečný invalidní důchod.
4. Zavést pevné sazby pro členy souborů: za zkoušku 5,— Kčs, za generálku 10,— Kčs, za každé představení 50,— Kčs, navíc příplatky za hlavní role (rozhoduje počet slov).
5. Po čas Jiráskových Hronovů ustavit ozbrojenou gardu k ochraně poroty a skupinu požárníků k ochraně zvláště ohnivých diskutérů.
6. Aktivním ochotníkům zajistí orgány lidosprávy přednostní nárok na byt v místě souboru.
7. Scénické výpravy a kostýmy zhotoví zdarma pro všechny soubory dle přání Stát. scénografický ústav.
8. Návštěva ochotnického představení bude z hlediska výborů pro občanské záležitosti považována za příkladný čin a v případě trestního řízení za polehčující okolnost.
9. Pomoc souborům ze strany zřizovatele a závodů bude hodnocena jako plnění státního plánu a bude mít vliv na prémie příslušných činitelů.
10. Z evidenčních důvodů budou všichni organizovaní ochotníci opatřeni razítkem a kovovým štítkem. Těšme se, že toto „Desatero“ vstoupí brzo v platnost, abychom měli příspěvek na vánoce (viz § 9)!